

Nasjonal helseplan - synspunkter på høringsnotatets kap. 7 Forskning for bedre helse

Generelle betraktninger

Forskningsrådet vil understreke viktigheten av at Nasjonal helseplan ikke bare inkluderer forskning, men i tillegg setter et høyt ambisjonsnivå for forskningen. Vi ser det foreliggende kapitlet som et godt utgangspunkt for dette. I framtidens helsevesen vil det være helt nødvendig å kontinuerlig å utvikle kunnskapsgrunnlaget for hele spekteret av tjenester, og forskning er en forutsetning for dette. Helse- og omsorgsdepartementets (HOD) forskningsstrategi vil være et viktig grunnlagsdokument for forskningskapitlet i Nasjonal helseplan, og det må være tuftet på denne strategien.

Kapitlet har høy fokus på forskningens relevans, noe som er forståelig og nødvendig, men mindre fokus på forskningskvalitet. Forskningsrådet mener at viktigheten av høy kvalitet og langsiktighet i forskningen bør målbares sterkere. Departementets overordnede ansvar for forskning innenfor helsesektoren, innebærer ikke bare at det forskes på de "riktige" problemstillingene (relevans), men også at forskningen utføres i miljøer og av forskere med solid forskningskompetanse. Dette kan spissformuleres i formuleringen: Dårlig forskning vil aldri være relevant eller nyttig.

De store folkesykdommene er resultat av kompliserte samspill mellom gener, livsstilsfaktorer, fysisk og psykososialt miljø. Økt kunnskap om årsaksforhold og sykdomsmekanismer er en forutsetning for tidlig diagnose og gode behandlingsformer. Slik kunnskap forutsetter flerfaglig tilnærming og økt innsats i grenselandet mellom biomedisinsk og bioteknologisk forskning og klinisk pasientnær forskning. Helseregistre, kvalitetsregistre, personidentifiserbart pasientregister og biobanker er særdeles viktige verktøy for å belyse årsakssammenhenger. Det er helt påkrevet at det potensielle nasjonale fortrinnet som ligger i disse verktøyene, nå realiseres gjennom god organisering og at datamengdene gjøres tilgjengelig for epidemiologisk forskning.

Vi vil også i sammenheng med kvalitetsaspektet framholde viktigheten av habilitet og åpenhet i søknadsbehandling og tildeling av forskningsmidler. Det er nødvendig med spesiell årvåkenhet i forhold til dette, særlig når relativt store forskningsmidler har et lite "nedslagsfelt" (få forskere som kan søke). Videre mener vi at den politiske målsettingen om styrking av forskning på regional- og lokalsykehus, best kan ivaretas gjennom samarbeid med universiteter og universitetssykehus, gjerne i form av formelle forskningsnettverk slik som antydnet i notatet.

Forskningsrådet vil trekke fram forskning om *forebygging* av sykdom som en utfordring som er for lite adressert høringsnotatet. For å styrke folkehelsearbeidet og møte de stadig økende helseutgiftene, er mer kunnskap om sykdomsforebygging og helsefremmende tiltak nødvendig. Likeledes bør forskning på tilgrensede områder med betydning for folkehelsen fremheves sterkere, som for eksempel årsaker til sykefravær, uførhet og sosial ulikhet.

Under innledningen til del II "Felles utfordringer for helsetjenesten" (s. 13) står det at "forskning er grunnlaget for faglig utvikling av tjenestene og gir også et viktig grunnlag for kvalitetsarbeid". Forskningsrådet vil understreke at forskningen bidrar til en bredere utvikling av kompetanse og metodikk – og på samfunnsnivå, en kunnskapsbasert helsepolitikk og effektiv bruk av ressursene.

I tillegg til de generelle kommentarene har vi noen få mer spesifikke:

7. Forskning for bedre helse

- s 30 "Forskning i helsetjenesten omfatter flere typer forskning". *Forskningsrådet vil understreke at forskning om helsetjenesten omfatter flere typer forskning fra flere fagområder og fagdisipliner.*
- s 30 "Helsetjenesteforskning er viktig for å studere hvordan pasientstrømmer, organisering og samhandling i helsetjenesten påvirker pasientbehandlingen og hvordan ressursene kan utnyttes og brukes på best mulig måte.

7.1. Forskning i helsetjenesten

- s 31 "Flere **evalueringer** på 1980- og 1990-tallet viste at norsk klinisk forskning var svekket kvantitativt, men også i forhold til rekruttering, kvalitet og kompetanse". *For ikke å blande sammen mindre utredninger med de store fagevalueringene, bør et annet begrep enn "evaluering" benyttes her (for eksempel rapporter).*

7.2. Mer og bedre forskning i helsetjenesten

- s 32 "Internasjonalt forskningssamarbeid er et effektivt middel for å nå målene, og økt forskningsaktivitet vil stimulere internasjonalt forskningssamarbeid". *Forskningsrådet anbefaler HOD å **nyansere hvordan internasjonalt forskningssamarbeid bidrar til å nå målene, og samtidig tydeliggjøre hvilke mål det dreier seg om her. Vi ønsker også å vektlegge at det er kvalitativt god forskning som stimulerer internasjonalt forskningssamarbeid, snarere enn økt aktivitet i seg selv.***